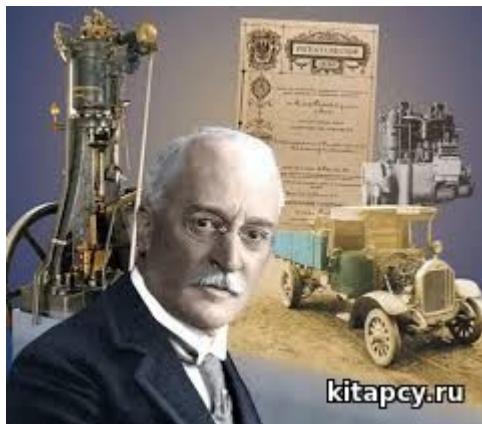

Neşe serişdesi ýalany

Category: Kitapcy, Medisina, Publisistika

написано kitapcy | 24 января, 2025

Neşe serişdesi ýalany NEŞE SERİŞDESI ÝALANY

Ady – Rudolf Dizel (1858-1913)...

Asly nemes, prussiýaly, Parižde doglan.

Kakasynyň ýanynda deri işleýji bolup işledi. Fransiýa-Prussiýa urşy çykansoň, köp nemes ýaly olam ýurduna dolandy.

Dizel Bawariýa korollegynyň Mýunhendäki politehniki uniwersitetinde okady.

1892-nji ýyl. Dünýä ony dizel motorynyň oýlap tapyjysy hökmünde tanady.

1890-njy ýyl ösümlük-ýer hozunyň ýagyndan bioýangyç ýasady.

Bioýangyç bilen işleyän dizel motoryny 1900-njy ýylda Parižde geçen Bütindünýä sergisinde görkezdi. Emma nebitiň has ýon bolandygy sebäpli gzykylanın bolmady.

Dizel lapykeçlige düşmedi.

1913-nji ýylyň 29-njy sentýabrynda Angliýa gitmek üçin «SS Dresden» ýolagçy gämisiňe mündi. Iňlis suwasty gämilerine dizel motor bilen güýç bermek mümkünçiligini gürleşmek üçin «Consolidated Diesel Manufacturing Ltd.» kompaniyasynyň ýolbaşçylary bilen Londonda görüşmäge barýardy.

30-njy senýabryň ir säherinde Harwiç portuna gelen gämiden düşenleriň arasynda ol eýýäm ýokdy! Ol 29-njy sentýabr günü agşam sagat 22:00-da küpesine çekildi, prowodnige ir sagat 06:15-de turuzmagy haýış etdi.

Dizel ýitirim boldy. Küpesi boşdy. Düşeginiň gylam gymyldamandy.

Manş deňizine böküp, öz jayna kast edendigi aýdyldy!

Başga bir öňe sürülyän pikire görä, Dizeliň biodizel barlaglary nebit läheňleriniň peýdasyna däldi, şonuň üçiem ol gämiden zyňylyp öldürilipdi!

• **JEM ÖZDEMİR**

Jem Özdemir...

Türk-nemes raýaty.

Ekologist-tebigaty öwreniji.

«Yaşyllar» («Die Grünen») partiýasynda syýasatçylyk edýär...

Täze hökümetiň Azyk we ekerançylyk ministriniň wezipesini kabul edip almagyň öňüsrysynda dur.

Öñki günü onuň kenebe arka durmagy üns çekdi.

Aslynda geçen iýulda Germaniá üç şerekete kenep önemçiligine rugsat berdi. «Ýöne» diýip şert goýdy: medisina maksatly satuwa çykarylар...

Paragraf açaýyn:

Kenep diýlende göz öňüňize diňe “neşe serişdesi” gelýär. Ýadyňza düşyändir:

ALS keseline ünsi çekmek üçin bir döwür adamlar depesine gowa bilen buzly suw döküp, sosial mediýada paýlaşypdy. Jem Özdemirem muny şeýdip, wideoýazgysyny paýlaşdy. Emma ýazgyda balkonyndaky saksı içinde kenep ösdürip yetişdirýändigi ýuze çykdy! Bu boýunça derňew işi açyldy...

Hakykatda... “Kenep” diýlende, nämüçün diňe neşe serişdesi – marihuana ýada düşyär? Ýogsam bolmasa:

Kenep “cannabaceae” maşgalasyndan bolan ösümlikdir we onuň üç dürlü görnüşi bar:

Cannabis Indica (Конопля индийская), C.Sativa (Конопля посевная), C.Ruderalis (Конопля сорная).

Neşe serişdesi hasap edip boljagy diňe C.Sativa...

Iňňän peýdaly görnüşi bolsa C.Indica... Bu kenep diýseň gowy we saglyga peýdaly iýmit önümi. Onuň berýän peýdalaryny ýazmaga bu sahypa azlyk eder. (Gyzyklanýanlar «Ýaşyryň saýlananlar» (“Saklı Seçilmişler”) kitabyma seredip bilerler.)

• **«VOLKSWAGEN» JEZASY**

Plastiki önümleriň ählisini kenepden öndürip bolýar, özem

kenep plastikasyň ýene tebigata siňip gitmegin aňsat. Kenebiň tebigata hiç hili zyýany ýok. Meselem, kenepden eidlen kosmetiki önumler suwy hapalanok... Bir gektar ýere ekilen kenep 25 gektarlyk tokaýyň berýän kislorodyna barabar kislorod işläp çykaryar.

Dokma senagatynda ulanyp bolýar. (Ilkinji jinsi jalbaryň kenepden edilendigini bilyäňizmi: kanwas!)

Binalaryň suwagy (теплоизоляция) üçinem ulanyp bolýar: çydamly, arzan we maýyşgak.

Awtoulagyň süňni kenepden edilse, çydamlylygy polatdan on esse artyk.

Kenep iýip ýören haýwanlar gormon çalşygyna zerurlyk duýanok. Gürrünsiz, bioýangyç hökmünde-de ulanyp bolýar. (Bir barlagyň netijesine görä, Türkiýede ekin meýdanlarynyň diňe 15%-ne kenep ekilse, ýylda 31,5 million tonna biodizel öndürip bilyäris.)

«Şolar ýaly peýdaly bolsa, bu ösümlikden nämüçin peýdalanyп bolanok» soragyňzy eşidýän ýaly bolýaryn.

«Rokfeller» ýaly nebitçiler...

«Dupont» ýaly plastiki-petrohimiáa trestleri...

«Andrew Mellon» ýaly alýumin läheňleri...

«Hearst» ýaly medýa hojaýylary...

Bir çukura tüýkürdiler: ABŞ-da 1937-nji ýylda çykarylan «Marihuana salgydy kanuny» bilen kenep ekmek gadagan edildi. Narkotiki serişdeleriň önümçiligine garşy býuro (FBNDD) açyldy, býuronyň başlygy edibem Mellonyň bajasy bellendi!

Yzyndan ABŞ-nyň basyşy bilen bütin dünýäde kenep «ölüm howply ösümlik» diýip yqlan edildi we ş.m.

Şu güne dolanyp geler bolsak:

Germaniáa kenebe diňe derman senagaty üçin rugsat berdimi? Dowamy gelmez öydýäňizmi?

Nebit ýangyjynyň tebigaty zaýalaýandygy, klimat üýtgesmelerine sebäp bolýandygy gizlin syr däl.

Emma... Ýadyňza salyň:

ABŞ-nyň basyşy bilen nemes awtoulag läheňi «Volkswagen» kompaniyasyna dizel emissiýasy sebäpli taryhy jerime kesildi. Alty milliard dollara golaý!

Dünýä hamana Birinji we Ikinji jahan uruşlarynyň öñüsyrasyndaky ýaly ýiti bölüşik basdaşlygyna giren ýaly boldy.

Kenebe neşe serişdeleriniň hatarynda baha bermek nebit artykmaçlygyny elinde ýarag dek saklaýan imperializmiň basyşydyr.

Şuny biliň:

Muňa garşy çykanlary ýa «komplimasiýaçy» diýip, eline-aýagyna kakýarlar ýa-da Rudolf Dizel ýaly ýitirim edýärler!

Nebitiň ýerini aljakdygy aýdylan «suw ýangyçly batareyanyň» oýlap tapyjysy Stenli Meýeriňem 1998-nji ýylда garbanyaşhanalaryň birinde zäherlenip öldürilendigini-de ýatladaýyn...

Soner YALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 13.01.2022 ý. Publisistika